

Lesson 46

Nabi Samu'el, si Sa'ul, duk Nabi Da'ud

1 Samu'el 1-16; Jabur 8,23

Assalamu alaikum me' bagayku mapakalehin. Tiya' ku katakdilan we' Tuhanin magaka-aka si ka'am. Iye Tuhan po'on kasanyanganin. Kabaya'annen, we' kēmon me' a'ahin tasabutde duk maglilla' nuhut lān bakas minemesnen, supaya a'ahin makajari kinimatan bentel we' ne duk supaya siye sinakup dem kasanyanganne te'edin salama-lama. Sinna kami we' makajari kami magpakale balik si ka'am ellew inin programabi inēnan “*Lānin duk a'ahin manjari bentel si matahan Tuhan*”.

Si lesson dehelluhin takaleta we' masa pag ubus ne matey Nabi Yussa' **masa kajabu** dem lahat Isra'elin. Saguwa' bisan masa kajabu iyan takitete we' niya' isab hāp sabab kapangandelan Tuhanin. Ga' bakas takeyipat Tuhanin me' bakas pananggupne pu Nabi Ibrahimin duk me' tubu'nen sabab Manimbul mapaguwa' amban bangsa Isra'elin.

Manjari, takaleta we' tinolo'an we' Tuhanin dembuwa' dende inēnan si **Rut**. Si Rut inin duma'in bangsa Isra'el saguwa' kahagad iye si Tuhan bangsa Isra'elin dembūs-būs ateynen. Bisn ekka a'a Isra'el teyikutande Tuhanden duk tuhutde me' āgama bangsa mapaliput si siyehin, si Rut inin pene'ne neyikutan āgama metetto'anen supaya iye nuhut Tuhan bangsa Isra'elin. Palinda si Rut pī si lahat Isra'el duk patenna' si kaluma'an Betlehem. Bu la'i magella iye si dembuwa' lella bangsa Isra'el inēnan si Bo'as. Niya' dembuwa' anakde lella inēnan si Obed. Duk si Obed, ujudnen niya' anakne inēnan si Jesse. Bu si Jesse inin iye sama **Nabi Da'udin**. Na, kitete du we' pinasōng we' Tuhanin gara'nen we' timbulne me' manusiya'in amban duseden, pegge' **Manimbulin** subey pitu si dunya **paguwa' amban me' tubu' Nabi Da'ud**. Subey isab iye inanakan si **Betlehem**, iye puweblo Nabi Da'udin. Si me' lesson si pesōngan takaleta du we' kēmon inin pina'al we' me' nabi Tuhanin ubus bu takaleta isab bang sa'ingge kēmon inin tinumanan we' Manimbulin pag palabey ne hatusan tahun. Luwal du Tuhanin mata'u maghinangan sa miya'anin!

Nabi Da'ud ma'importante dem Kitabin. Tina'at ēnnen labi min dengibu. **Bang ka'am**, ine kata'uhanbi sabab Nabi Da'ud? Kaw kata'uhanbi we' iye lella bata'-bata' pe bu tada'ag we' ne pinitik hadja a'a hadje

manamal inēnan Goliyat. Kaw isab kata'uhanbi we' Nabi Da'ud dembuwa' sultan importante si me' a'a Isra'el, bu we' iye isab manulat ekka me' kalangan dem Kitab Jabur. Bang kata'uhanbi kēmon inin, hāp te'ed, saguwa' kata'ubi sabab iyehin subey pe tinambahan. Bang kata'uhante we' sultan importante Nabi Da'ud saguwa' ga'i kata'uhante bang **we'ey iye importante** – ine kagunahan kata'ute miya'an? Atawa bang kata'uhante we' iye manulat Lapal Tuhanin dem Kitab Jabur, saguwa' ga'i kata'uhante bang **ine sinulatnen** – ine kagunahan kata'ute miya'an?

Me' bagayku, bang kabaya'anbi pesōng kata'ubin sabab **Nabi Da'ud**, duk mabaya' ka'am pakale si me' bissā hāp duk balakatan tasulatne dem **Kitab Jaburin**, hāp bang pakale ka'am si pagistadite ellew inin duk me' lime lesson mapaturulin.

Kata'uhanbi ke ēn nabi Tuhanin dehellu amban Nabi Da'udin? Iye Nabi **Samu'el**. Pinene' Nabi Samu'el we' Tuhanin supaya pabalikne me' a'a Isra'elin si TUHAN pagtuhandan, pegge' masa miya'an ateyden tala amban Tuhanin. Matsa kite bi ellew inin amban **jūd Nabi Samu'el**. Kitab inin importante diyalem me' Sulat me' Kanabihanin, pegge' niya' diyalemne me' istori importante sabab Nabi Samu'el duk me' tellu sultan tagna'in si bangsa Isra'el: si Sa'ul, Nabi Da'ud, duk Nabi Sulayman.

Bakas takaleta we' inurungan we' Tuhanin me' bangsa Isra'elin me' **nakura'** kuwe' Nabi Musa, Nabi Yussa', duk Nabi Samu'el supaya siye tatolo'ande duk tahukumde. Saguwa' TUHANIN, iye Tuhan bakas mamaluwas siye amban pamanyaga'an siye si Misirin, iye **sultande duk nakura'de te'edin**. Bakas dina'ak siye we' Tuhanin ngahinang luma' tolda espesiyal supaya sahayanen patenna' si diyalemande. Kabaya'annen we' iye magbaya' si siyehin. Subey siye kahagad duk nuhut si iye hadja, ga' niya' subey seddili. Saguwa' me' ekka me' Isra'elin ga'i kahāpan we' luwal TUHANIN subey sultanden. **Kabaya'anden we' sali' siye duk kēmon bangsa sinduwe** si dunyahin duk kabaya'anden we' dembuwa' manusiya' sultanden duk magbaya' si siyehin!

Si jūd Samu'el ka'issa'nen si kapitulu walu, pa'in Kitabin:

(1 Samu'el 8) ⁴ *Manjari, kēmon me' bahi' bangsa Isra'elin magtipun duk pī pu si Samu'el si lahat Rama.* ⁵ *Pa'inde si iye, “Bahi' ne kew, duk me' anaknu lellahin ga' neppu addatnun; nganda'ak kew dembuwa' sultan magnakura' si kami. Mabaya' kami we' niya' sultan kami kuwe' kēmon bangsa sinduwehin.”* ⁶ *Saguwa' pag pa'inde, “Urunganun kami sultan supaya iye magnakura' si kamihin,” ga'i kahāpan si Samu'el; hangkan māku-māku iye si TUHAN.* ⁷ *Ubus nambung TUHANIN, pa'inne: “Pakalehun kēmon pina'in me' a'a si ka'uhin; duma'in hep ka'u tineyikutanden, saguwa' aku tineyikutanden, ga'i siye mabaya' we' aku sultanden.* ⁸ *Bakas hinangde sa miya'an kemuwe ellew pamaluwasku*

siye amban Misirin sampay kuwe'itu, sigi-sigi ku teyikutande duk nuhut tuhan-tuhan seddili, duk kuwe'itu hinangde isab sa i' si ka'u. ⁹ Tuhutun pina'inden; saguwa' akahanun siye andang, supaya kata'uhande bang ine kapatut sultanden duk bang ine makajari hininangne si siyehin."

Na, inakahan Nabi Samu'el we' Tuhanin we' subey tuhutne kabaya'an me' a'ahin duk subey iye nganda'ak dembuwa' a'a manjari sultande. Ga'i isab mabaya' Tuhanin we' niya' sultan seddili amban iye si me' bangsa Isra'el, saguwa' pegge' teyikutande ne pagbaya' Tuhan si siyehin, ga'i isab siye gagahanne pinagbaya'an we' ne. Si kapitulu mapaturulin tabatsate we' Nabi Samu'el nganda'ak dembuwa' lella ēnnen si **Sa'ul**. Pa'in Kitabin: *"Ubus ngeddo' si Samu'el isellan dem pangisihanne duk tata'anne kōk si Sa'ulin."* (1 Samu'el 10:1) Iye addat me' a'a Isra'elin bang niya' kawakilan we' de. Tata'ande isellan diyata' kōk nabihin, imamin atawa sultanin, tanda' we' pinaseddili ne siye. Pag ubus tinata'an isellan we' Nabi Samu'el diyata' kōk si Sa'ulin, pe'inne si kēmon me' a'ahin, *"Kitebi ke lella bakas pinene' we' TUHANIN? Kēmon me' a'ahin ga' niya' kuwe' iyehin."* *Ubus magellang me' a'ahin, pa'inde, "Karayaw taha' umul sultanin!"* (1 Samu'el 10:24)

Tagna' sinna te'ed me' a'a Isra'elin si sultanden si Sa'ul. Basag iye duk bahani, duk bata' pe iye duk hāp iye lella, langkew iye amban kēmon a'a Isra'el sinduwehin. Bang pinayaman amban luwasan, sultan hāp du te'ed si Sa'ul. Saguwa' pikilan Tuhanin duma'in kuwe' pikilan a'a. A'ahin mayam bang ine **bantnuknen si luwasan**, saguwa' Tuhanin iye pinayamannen **ateynen**. Tagna' hāp Sultan Sa'ul, saguwa' ujudnen nga'abbuhan iye duk ngimbū' iye duk tapikilnen we' ga' niya' nesessita nolo'an iye. Pahadje si Sa'ul Tuhanin duk behene, saguwa' ateynen tala amban Tuhan. Ga'i du pagaddatan si Sa'ul duk ga'i du tuhutne Lapal Tuhanin. Hinangne di kabaya'annen duk duma'in kabaya'an Tuhanin.

Manjari, inakahan kite dem Kitab we' pag manjari sultan ne si Sa'ul inday bang piyen tahun ne, pa'in Kitabin,

(1 Samu'el 15) ¹⁰....*missā Tuhanin pu si Samu'el, pa'inne, "Suse ne ku we' bakas hinangku sultan si Sa'ul, pegge' teyikutanne ne ku duk ga'i tuhutne panganda'akankun."* *Sasew si Samu'el, māku-māku iye si TUHAN kellawan.* ¹² *Salung pe ellew dembuwa'in donga' iye duk pī iye pu si Sa'ul....* ¹³ *Pag tekka si Samu'el la'i si iye, pa'in si Sa'ul, "Karayaw iledjiki'an kew we' TUHANIN! Bakas tuhutku du me' panganda'akan TUHANIN...."* ²² *Saguwa' nambung si Samu'el, pa'inne: "Sali' ke kahāpan TUHANIN si me' sinōngan si iyehin bu ineggas duk si me' kurban kuwe' kahāpanne bang a'ahin nuhut panganda'akannen? Nuhut panganda'akannen pesōng hāp amban magkurban, duk kahagad*

si iyehin pesōng hāp amban nōng hayep. ²³ Bang a'ahin nguntara si Tuhan sali' du duk duse magnujum-nujum, duk bang a'ahin abbuhan sali' du la'atnen duk nuhut tuhan-tuhan. **Pegge' teyikutannu ne lapal TUHANIN, teyikutanne ne isab kew duk ga'i ne kew magsultan!"**

Manjari, inakahan ne si Sa'ul we' Nabi Samu'el we' inānan ne pagbaya'nen amban iye duk pangurung ne si a'a seddili. Si kapitulu mapaturulin pa'in Kitabin,

(1 Samu'el 16) ¹ Missā TUHANIN pu si Samu'el, pa'inne, “Da'a ne kew magsuse sabab si Sa'ul. Teyikutanku ne iye duk duma'in ne iye sultan si me' a'a Isra'el. Eddo'un ne isellanin duk pī kew hap **Betlehem**. Pī kew si dembuwa' a'a inēnan si Jesse. Pene'ku ne dembuwa' me' anaknen manjari sultan.” ² Saguwa' pa'in si Samu'el, “Sa'ingge ku makajari hap pī? Bugtu' takale si Sa'ul, ubus bu papateyne ku.” Pa'in TUHANIN, “Mo'o kew anak sapi' duk pa'inun bang kew tekka we' magkurban kew si TUHAN. ³ Batikun si Jesse pasakup si kurbanin, ubus bu pakitehante sa' kew bang ine subey hininangnun. Ubus akahante sa' kew bang sine tinata'annu isellanin.” ⁴ Hinang si Samu'el sa bakas pina'in TUHANIN. Pag tekka iye si Betlehem pī me' bahi' si lahat miya'an si iye, migpid ne siye. Pa'inde, “Pitu ke kew mo'o kasanyangan?” ⁵ Nambung si Samu'el, pa'inne, “Awe', pitu ku magkurban si TUHAN. Pasutsihun bi dibin duk nuhut ka'am aku.” Ubus da'akne isab si Jesse duk me' anakne lellahin magayil duk batikne siye si pagkurbananin. ⁶ Pag tekka siye, takite Samu'el anak si Jessehin inēnan Eliyab duk tapikilne, “Bugtu' iye ne iyan tapene' Tuhanin.” ⁷ Saguwa' pa'in TUHANIN pu si Samu'el, “Da'a kew mayam si langkewne duk si hāp bantukne, pegge' duma'in iye tapene'kun. **Bang aku, pikilankun seddili amban pikilan a'ahin. A'ahin mayam bang ine bentuknen si luwasan, saguwa' TUHANIN pinayamannen ateynen.**”

⁸ Ubus da'ak si Jesse anaknen Abinadab pī si harapan Samu'el. Saguwa' pa'in si Samu'el, “Ga'i du isab tapene' we' TUHANIN dembuwa' inin.” ⁹ Ubus da'ak si Jesse si Shamma pī, saguwa' pa'in si Samu'el, “Ga'i du isab inin tapene' TUHANIN.” ¹⁰ Sa miya'an me' pitu' anakne lella dina'ak pī pu si Samu'el we' si Jesse. Saguwa' pa'in si Samu'el, “Ga' niya' tepene' we' TUHANIN amban me' inin.” ¹¹ Ubus tilewne si Jesse, pa'inne, “Niya' pe ke anaknu lella seddili?” “Niya' pe kabungsuhan,” pa'in si Jesse, “saguwa' la'i iye magipat bili-bili.” Pa'in si Samu'el, “Da'akun iye pitu; ga'i kite bi magkurban samanta'an ga'i iye tekka.” ¹² Ubus masan si Jesse duk da'akne pī. Pag pī iye, hāp iye lella, biskey iye duk danta' matanen. Na, missā TUHANIN pa'inne, “Iye ne inin; tata'anun ne kōknen isellan.” Ubus inedito' we' si Samu'el

isellanin duk patata'ne diyata' kōkne si harapan me' pungtina'inen. Ubus bu kemuwe ellew miya'an la'i balakat Niyawa TUHANIN pu si Da'ud.

Manjari, takitete we' tapene' we' Tuhanin Nabi **Da'ud** manjari sultan bangsa Isra'elin paganti' pu si Sa'ul. Saguwa' subey tasabutte we' duma'in Nabi Da'ud manjari sultan bangsa Isra'el ellew miya'an. Masa miya'an nakanak pe Nabi Da'ud bu ga' pe tekka panganda'ak Tuhan iyehin we' subey ne iye magsultan si bangsa Isra'elin. Iye mato'ohin, ngagad Nabi Da'ud sempū' tahun behune ngantanan me' bangsa Isra'elin.

Na, hangkan balik Nabi Da'ud si kapaslangan mapaliput si Betlehemin supaya ta'ipatne duk tabanteyanne me' bili-bili samanen. Pastul hāp duk kapangandelan Nabi Da'ud. Ga'i iye tinalew pu sine-sine atawa ine-ine pegge' **ngandel iye si TUHAN**. Upama, dembuwa' ellew sasangne magipat me' bili-bili samanen niya' lima'ung niggew dembuwa' bili-bilihin. Ilupug we' Nabi Da'ud lima'ungin duk pinogpog we' ne duk timbulne bili-bilihin amban dem behe lima'ungin. Pag bira lima'ungin ngusa' iye, siggewne iye diyata' bulune, pogpogne duk papateyne. (1 Samu'el 17:35)

Duma'in hadja pastul hāp te'ed Nabi Da'ud; ta'u isab iye magpahelling alpa duk ta'u magkanta. Inurungan Nabi Da'ud kata'u we' Niyawa Tuhanin ngahinang kalangan ekka duk sinulat me' kalangan miya'an diyalem Kitab **Jabur**. Malasa te'ed Nabi Da'ud si Tuhan duk Lapalnen!

Sōng ubus ne lessonten ellew inin, saguwa' mabaya' pe kami ngakahan ka'am ku'ahat me' kalangan Nabi Da'udin. Iye pikil-pikilun kuwe' bantuk kitenu Nabi Da'ud si kapaslangan si ellet me' bili-bilihin, magpahelling alpanen duk mudji Tuhanin, magpasalamat duk magkalangan iye sa pangurung Niyawa Tuhan iye pikilanin. Pakale ka'am:

“O TUHAN, ka'u Panuhutan kamihin, bantu te'ed ēnnun si kēmon dunya!... Bang payamanku langit bakas pinapanjarinun, bulakin duk me' pote'anin binettad we' nu diyata'ne, tapikilku bang ine jānnen hangkan essebnu manusiya'in, bang ine jānnen hangkan siye ipatnu, bu manusiya' du hadja siye. Saguwa' pinapanjari manusiya'in we' nu arak kuwe' ka'uhin. Pinahadje we' nu a'ahin duk urungannu kapatut.... O TUHAN, ka'u Panuhutan kamihin, bantu te'ed ēnnun si kēmon dunya!” (Jabur 8:1,3-5,9)

Niya' isab kalanganne seddili, pa'inne,

“Lapalnun kuwe' peyita'an bettiskun duk kuwe' tiyew lānkun! Enna'ku lapalnun diyalem ateyku supaya ku ga'i magduse tudju ka'!” (Jabur 119:105,11)

Ubus inin kalangan seddili ne isab, pa'inne,

“Sara' TUHANIN ga' niya' salla'ne, ba'ahuhanne basagten; Me' panganda'akan TUHANIN kapangandelan, ngurung kata'u si me' mangga' niya' kata'unen. Me' panolo' TUHANIN hāp du, ngurung kēg dem ateyte. Me' panganda'akan TUHANIN bentel, ngurung danta' dem pikilante. Mas mahalga' siye amban bulawan, amban bulawan hāp duk ga' niya' sagetne; Pesōng mamisnen amban bohe' buwani, amban bohe' buwani dem kōk bānakannen. Aku dara'akannun, tinolo'an ku we' panganda'akannun; bang tuhutte panganda'akannun, hadje te'ed panumbasnun!” (Jabur 19:7,8,10,11)

Inin kalangan seddili du isab, pa'inne,

“TUHANIN mangipat akuhin kuwe' pastul ngipat bili-biline, ga' niya' kulang si aku. Pahaline ku dem balili hāp; pandu'anne ku si bihing bohe' hāp; ba'ahuhanne basagkun. Pandu'anne ku si lān matumewwa'in, sa bakas pananggupnen. Bisan ku lumengngan dem lindem bitu-bituhan ga'i ku tinalew si ine-ine la'at, pegge' la'i du kew nuhut aku; tungkudnun mēbbegan aku. Memesnu kapamangankun si harapan me' bantakun. Saginanu ku kuwe' bisita pinahadje; ininumkun ekka manamal. Bugtu' hāpnun duk lasanun ga'i tahala' amban aku tiggelanku ma'ellumin, duk patenna'ankun si luma' TUHANIN salama-lama!” (Jabur 23) Amin!

Me' bagayku, hāp isab bakas pakale ka'am ellew inin. Si lesson mapaturulin pala'us du kite si istori sabab Nabi Da'ud duk takalete we' Tuhanin nuhut iye pag magkasuwa' iye duk Goliyat, a'a hadje manamal.....

Karayaw iledjiki'an ka'am we' Tuhanin sasangbi mikil-mikil sabab me' pina'in we' Tuhanin pu si Nabi Samu'el, pa'inne:

“Bang aku, pikilankun seddili amban pikilan a'ahin. A'ahin mayam bang ine bentuknen si luwasan, saguwa' TUHANIN pinayamannen ateynen.” (1 Samu'el 16:7)

Wassalam